

Motion till riksdagen 2023/24:2844

av **Gudrun Nordborg m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2023/24:108 Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att använda hemliga tvångsmedel för att övervaka annan kommunikationsutrustning än den som tillhör den eftersökte.
2. Riksdagen avslår proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att använda hemliga tvångsmedel för att eftersöka en person som omfattas av anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar.
3. Riksdagen avslår proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att åklagaren, utan några begränsningar, ska få besluta att överskottsinformation som har kommit fram vid användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska få användas för annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden.

2 Regeringens förslag

Regeringen föreslår i sin proposition att de brottsbekämpande myndigheterna ska få bättre verktyg för att snabbt och effektivt kunna hitta eftersökta personer. Förslagen innebär att det ska vara möjligt att använda hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera personer som håller sig undan eller har avvikit från ett beslut om anhållande eller häktning eller från verkställighet av ett straff. Vidare föreslås utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera utlänningar som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar. Reglerna om underrättelse till enskilda som varit föremål för hemliga tvångsmedel föreslås ändras i syfte att stärka rättssäkerheten. Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2024.

3 Vänsterpartiets ställningstagande

Varje samhälle måste ha möjlighet att använda tvångsmedel för att kunna utreda och beivra brott. Sådana tvångsmedel innebär definitionsmässigt en inskränkning i grundläggande fri- och rättigheter, rättigheter som i sin tur är grundläggande för demokratin i vårt samhälle. Därför måste lagstiftningen och de medel som lagstiftningen tillhandahåller omgärdas av de strängaste restriktioner. De viktigaste restriktionerna har vi i våra egna grundlagar och Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. När det gäller frågor om utvidgad användning av särskilt hemliga tvångsmedel uppkommer frågor om behov, effektivitet, proportionalitet och rättssäkerhet. Vänsterpartiet har tidigare föreslagit en bred översyn av användningen av hemliga tvångsmedel och deras konsekvenser för skyddet för den personliga integriteten (mot. 2021/22:462). Vi noterar att Lagrådet i sitt yttrande över det nu aktuella ärendet skriver att det snarast bör göras en samlad översyn av samtliga bestämmelser om hemliga tvångsmedel. Här nedan redogör vi för vår syn på de viktigaste av regeringens förslag i den aktuella propositionen.

Vi anser att det är rimligt att använda hemliga tvångsmedel för att hitta en eftersökt person som gömmer sig i syfte att undvika utredning, lagföring och verkställighet av straff. I synnerhet om det handlar om en eftersökt som begått allvarlig brottslighet som vålds- och/eller sexualbrott. Vi står därför bakom regeringens förslag i den delen.

Regeringens förslag innebär också att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning ska få användas mot personer som det finns *synnerlig anledning att anta* att den eftersökte har kontaktat eller kommer att kontakta. Advokatsamfundet skriver i sitt remissvar att användningen av hemliga tvångsmedel mot en person som har kontaktat eller kan antas komma att kontakta en dömd person som eftersöks för straffverkställighet inte borde tillåtas då personen i fråga inte har dömts till någon påföljd. Vi instämmer i den bedömningen. Att det ska krävas ”synnerlig anledning” förändrar inte att regeringens förslag är för långtgående i den delen.

Riksdagen bör avslå proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att använda hemliga tvångsmedel för att övervaka annan kommunikationsutrustning än den som tillhör den eftersökte. Detta bör riksdagen besluta.

Personer som bedöms vara säkerhetsrisker enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, kan ställas under s.k. uppsikt. Detta kan bl.a. innebära att personen är skyldig att på vissa tider anmäla sig hos Polismyndigheten. Dock behöver dessa personer inte vara dömda eller ens misstänkta för något konkret brott för att beläggas med anmälningsskyldighet. Vi menar därför att det går för långt att använda hemliga tvångsmedel för att eftersöka en person som omfattas av anmälningsskyldighet enligt den lagen.

Riksdagen bör avslå proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att använda hemliga tvångsmedel för att eftersöka en person som omfattas av anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar. Detta bör riksdagen besluta.

Regeringens förslag innebär att åklagaren, *utan några begränsningar*, ska få besluta att uppgifter som har kommit fram vid användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt den nya lagen *får användas för ett annat ändamål* än det som har legat till grund för åtgärden. Uppgifter från hemlig dataavläsning ska dock bara få användas för att inleda en förundersökning eller förhindra brott och i övrigt endast efter särskilt tillstånd. Utredningen SOU 2022:50 har föreslagit att överskotts-

information från användning av hemlig övervakning av elektronisk information enligt den nya lagen ska få användas för att förhindra brott eller inleda en förundersökning och i övrigt endast efter särskilt tillstånd.

Uppgifter som handlar om något annat än det som legat till grund för åtgärden och som framkommer vid användningen av hemliga tvångsmedel, s.k. överskottsinformation, måste omgärdas av tydliga och rättssäkra regler. Förslaget om att uppgifter som har kommit fram vid användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska få användas helt utan begränsningar är enligt vår mening alltför långtgående.

Riksdagen bör avslå proposition 2023/24:108 i den del som handlar om att åklagaren, utan några begränsningar, ska få besluta att överskottsinformation som har kommit fram vid användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska få användas för annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden. Detta bör riksdagen besluta.

Gudrun Nordborg (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Jessica Wetterling (V)

Tony Haddou (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)